

UZASADNIENIE

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie, gdyż trafny okazał się zarzut naruszenia przepisu art. 505⁴ § 2 k.p.c. przez uznanie, że nie odnosi się on do sytuacji, w której do złożenia oświadczenia o potrąceniu doszło przed wniesieniem powództwa.

Zgodnie z tym przepisem, znajdującym zastosowanie w postępowaniu uproszczonym, powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Analizowany art. 505 k.p.c. wraz z pozostałymi przepisami o postępowaniu uproszczonym wprowadzony został ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (DZ. U. Nr 48, poz. 554). Tym samym aktem prawnym zmieniono brzmienie przepisu art. 493 § 3 k.p.c., znajdującego zastosowanie w postępowaniu nakazowym, wedle którego „Do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art. 485”.

Zauważyć trzeba, że w przepisie art. 505⁴ § 2 k.p.c. w sposób odmienny ukształtowano dopuszczalność zarzutu potrącenia niż w art. 493 § 3 k.p.c. Skoro zatem w tym samym czasie ustawodawca posłużył się odmienną terminologią w ukształtowaniu uprawnień procesowych stron w postępowaniu uproszczonym i nakazowym, to nie można przypisywać normom wypływającym z tych przepisów tego samego znaczenia. W uchwale z dnia 13 października 2005 r., III CZP 56/05 (OSNC 2006/7-8/119) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż przewidziane w art. 493 § 3 k.p.c. wymaganie udowodnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami wskazanymi w art. 485 k.p.c. nie dotyczy sytuacji, w której do potrącenia doszło przed doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty i pozwu. W uzasadnieniu tej uchwały zwrócono uwagę, że terminologia zastosowana w art. 493 § 3 k.p.c. jest adekwatna do sposobu uregulowania i mechanizmu korzystania z instytucji potrącenia jako instytucji prawa materialnego. Redakcja art. 493 § 3 k.p.c. wskazuje, że artykuł ten jest przede wszystkim przepisem materialnoprawnym, w którym należy dostrzegać negatywną przesłankę dopuszczalności potrącenia (art. 505 pkt 4 k.c.). Z kolei w art. 505⁴ § 2 k.p.c. ustawodawca zakazał pozwanemu nie złożenia oświadczenia o potrąceniu, lecz zgłoszenia procesowego zarzutu potrącenia, w tym zarzutu potrącenia już dokonanego, a więc zakazał powołania się na umorzenie w całości lub części dochodzonej od niego wierzytelności w następstwie złożonego oświadczenia o potrąceniu. Zestawiając ze sobą brzmienie przepisów 493 § 3 k.p.c. i art. 505⁴ § 2 k.p.c. wskazano, że w pierwszym wypadku chodzi o niedopuszczalność dokonywania potrącenia wierzytelności objętej pozwem nakazowym, w drugim natomiast ustawodawca zakazuje czegoś więcej, mianowicie nie pozwala na powoływanie się na potrącenie i stawianie z tego względu zarzutu potrącenia nawet wówczas, gdy oświadczenie o potrąceniu zostało złożone wcześniej, w szczególności jeszcze przed zawiśnięciem postępowania sądowego. Taki też pogląd reprezentowany jest w literaturze (por. Małgorzata Manowska [w:] Komentarz do art. 494 kodeksu postępowania cywilnego, System Informacji Prawnej LEX).

Wierzytelność będąca przedmiotem zarzutu potrącenia podniesionego w rozpatrywanej sprawie nie mogła być rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, gdyż nie wywodziła się z umowy. Istotne jest, że wierzytelność ta przysługiwała pierwotnie A. K., zaś w sprzecznie wskazano wprawdzie na współpracę między powódką a A. K., ale nie powołano jakichkolwiek postanowień umowy, jaka miała łączyć cedenta (A. K.) z powódką. Nie powołano też jakichkolwiek dowodów, które miałyby służyć wykazaniu treści stosunku zobowiązaniowego, jaki ewentualnie miał łączyć A. K. i powódkę. Nie sposób przyjąć zatem, by podstawą też wierzytelności miały być postanowienia umowy, skoro pozwana nawet ich nie powołała. Słusznie zatem przyjął Sąd pierwszej instancji, że szkoda wynikająca z niezwrócenia przez powódkę pasów pobranych przez kierowcę od kontrahenta A. K., nie wynika z umowy. Konstatacja ta, z uwagi na przytoczoną wcześniej argumentację skutkować musiała uznaniem za nieskuteczny zarzut potrącenia kwoty (...),4 zł. Już z tych względów powództwo w całości winno być uwzględnione.

Ubocznie tylko wskazać można, że żądanie naprawienia szkody związanej z niewydaniem pasów nie zostało poprzedzone próbą wydobywania ich od powódki; brak jest w tym zakresie jakiegokolwiek wezwania ze strony A. K.. Skoro zaś kierowca nabył te pasy w imieniu A. K. – i to ona stała się ich właścicielką – to przysługiwało jej powództwo windykacyjne. Jeśli zaś uważała, że kierowca nie działał w jej imieniu to niezrozumiała była akceptacja obciążenia jej przez kontrahenta niemieckiego.

Pozostałe zarzuty przytoczone w apelacji były, zdaniem Sądu Okręgowego, niezasadne, jednakże pozostawało to bez wpływu na rozstrzygnięcie. Odmienna ocena dopuszczalności zarzutu potrącenia w postępowaniu uproszczonym powodowała konieczność zmiany zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. W związku z tym, że powództwo ostatecznie uwzględniono w całości, zmianie uległo też rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w punkcie 3 wyroku. Na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. zasądzono na rzecz powoda całość poniesionych przez niego kosztów procesu, wyszczególnionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W oparciu o przepisy art. 98 i 99 k.p.c. orzeczono o kosztach postępowania odwoławczego, obejmującego opłatę od apelacji 30 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 450 zł ustalonej na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia apelacji